so मधुनोलेहः; मधुलिहां मधुदानविशारदा R. 9. 29; मधुलेहिगीतौ Bk.; मधुलिह इव मधुबिन्दून् विरलानपि भजत गुणलेशान् Ve. 1. 5. **-वनम्** 1 N. of the forest inhabited by the demon Madhu where Śatrughna founded Mathurā. -2 N. of the forest of Sugrīva. (**-नः**) the cuckoo. **-वल्ली** 1 liquorice. -2 a kind of grape -3 Sweet citron. **-वाच्** the Indian cuckoo. **-वाराः** (*m.* pl.) drinking often and often, tippling, carousing; जज्ञिरे बहुमताः प्रमदानामोष्ठयावकनुदा मधुवाराः Ki. 9. 59; क्षालितं नु शमितं नु वधूनां द्रावितं नु हृदयं मधुवारैः Śi. 10. 14; sometimes in the sing. also; see: अङ्गनास्यचषकैर्मधुवारः Ki. 9. 57. **-विद्या** N. of a mystical doctrine. **-व्रतः** a bee; मार्मिकः को मरन्दानामन्तरेण मधुव्रतम् Bv. 1. 117; तस्मिन्नद्य मधुव्रते विधिवशान्माध्वीकमाकाङ्क्षति 46; मालां मधुव्रतवरूथगिरोपघुष्टाम् Bhāg. **-शर्करा** honey-sugar. **-शाखः** a kind of tree. **-शिला** = मधुधातु q. v. **-शिष्टम्, -शेषम्** wax. **-श्री** beauty of spring. **-सखः, -सहायः, -सारथिः, -सुहृद्** *m.* the god of love. **-संधानम्** brandy. **-सिक्थकः** a kind of poison. **-सूदनः** 1 a bee; गायन् कलं क्रीडति पद्मिनीषु मधूनि पीत्वा मधुसूदनोऽसौ Chand. M. -2 an epithet of Viṣṇu; भक्तानां कर्मणां चैव सूदनान्मधुसूदनः -3 N. of a writer of works like अद्वैतसिद्धि. **-स्थानम्** a bee-hive. **-स्रवः** *a.* dropping honey or sweetness. (**-वा**) 1 liquorice. -2 N. of the third day in the bright half of Śrāvaṇa. **-स्वरः** the cuckoo. **-हन्** *m.* 1 a destroyer or collector of honey; सर्वथा संहतैरेव दुर्बलैर्बलवानपि । अमित्रः शक्यते हन्तुं मधुहा भ्रमरैरिव ॥ Mb. 3. 33. 70; Bhāg. 11. 7. 34. -2 a kind of bird of prey. -3 a sooth-sayer. -4 an epithet of Viṣṇu.

मधुक *a.* 1 Sweet. -2 Sweet-speaking, melodious. -3 Of the colour of honey. **-कः** 1 N. of a tree (= मधूक q. v.). -2 The Aśoka tree. -3 A kind of bird. -4 The liquorice root. **-कम्** 1 Tin. -2 Liquorice. -3 The palm-liquor. **-Comp. -आश्रयम्** wax; Nighaṇṭaratnākara.

मधुतम *a.* Very intoxicating, sweetest.

मधुमत् *a.* 1 Sweet. -2 Pleasant, agreeable. -3 Mixed with honey, honied. -4 Rich in honey (as a flower); मधुमत् पार्थिवं रजः Ṛv. 1. 90. 7.

मधुमती *f.* 1 N. of a river. -2 N. of a creeper, Clematis triloba (Mar. मोरवेल). -3 A mental stage in Yogaśāstra. -4 the 3 Ṛiks (मधु वाता ऋतायते &c.); Bṛi. Up. 6. 3. 6.

मधुर *a.* [मधु-माधुर्यं राति रा-क, मधु-अस्त्यर्थे र वा] 1 Sweet; यथा प्रकृत्या मधुरं गवां पयः H. -2 Honied, mellifluous. -3 Pleasant, charming, attractive, agreeable; अहो मधुरमासां दर्शनम् Ś. 1; Ku. 5. 9; Māl. 2. 11; किमिव हि मधुराणां मण्डनं नाकृतीनाम् Ś. 1. 20; मधुरया मधुबोधितमाधवी... Śi. 6. 20. -4 Melodious (as a sound); पुंस्कोकिलोऽयं मधुरं चुकूज Ku. 3. 32. **-रः** 1 The red sugar-cane. -2 Rice. -3 A kind of sugar, molasses (गुड). -4 A kind of mango. -5 Cumin-seed. **-रा** 1 Liquorice. -2 Sour ricewater. -3 N. of the city Mathurā. -4 N. of plants like काकोली, शतावण, बृहज्जीवन्ती. -5 Sweet fennel (Mar. बडीशेप). **-री** A kind of musical instrument. **-रम्** 1 Sweetness. -2 A sweet drink, syrup. -3 Poison. -4 Tin. **-रम्** *ind.* Sweetly, pleasantly, agreeably. (मधुरेण *ind.* in a kindly or friendly manner; नहि दुर्योधनो राज्यं मधुरेण प्रदास्यति Mb. 5. 4. 1.) **-Comp. -अक्षर** *a.* sounding sweetly, uttering sweet sounds, melodious; कूजन्तं रामरामेति मधुरं मधुराक्षरम् Rām. Stotra 34. **-अङ्गकः** astringent taste. **-अम्लः** 1 the orange. -2 the pomegranate. -3 some sour plants. **-अम्लकः** the hog-plum. **-अष्टकम्** N. of a collection of 8 verses by Vallabhāchārya. **-आलाप** *a.* uttering sweet sounds. (**-पः**) sweet or melodious notes; मधुरालापनिसर्गपण्डिताम् Ku. 4. 16. (**-पा**) a kind of thrush. **-उपन्यासः** kind address or speech. **-कण्टकः** a kind of fish. **-जम्बीरम्** a species of lime. **-त्रयम्** = मधुत्रयम् q. v. **-फलः** a sort of jujube tree (राजबदर). **-भाषिन्, -वाच्** *a.* sweet-speaking. **-मिशिः** *f.* sweet fennel (Mar. बडीशेप). **-लता** a kind of liquorice. **-विपाक** *a.* sweet after digestion. **-स्रवा** a kind of date tree. **-स्वनः** a conch. **-स्वर, -स्वन** *a.* warbling sweetly, sweet-voiced.

मधुरक *a.* Sweet, pleasant, agreeable.

मधुरिका sweet fennel (Mar. बडीशेप).

मधुरता, -त्वम् Sweetness, pleasantness, agreeableness, loveliness.

मधुरयति Den. P. To sweeten, render sweet.

मधुरित *a.* Sweetened, made sweet.

मधुरिमन् *m.* Sweetness, agreeableness; मधुरिमातिशयेन वचोऽमृतम् Bv. 1. 113.

मधुल *a.* Sweet &c.; see मधुर. **-लम्** An intoxicating drink, spirituous liquor.

मधुलिका 1 Black mustard. -2 A kind of bee.

मधुस्यति Den. P. To wish or long for honey.

मधूकः 1 A bee. -2 N. of a tree; अङ्गैर्मुग्धमधूकपुष्पसुचिभिर्लावण्यसारैरयम् Mv. 2. 21. **-कम्** 1 A flower of the Madhūka tree; दूर्वावता पाण्डुमधूकदाम्ना Ku. 7. 14; स्निग्धो मधूकच्छविर्गण्डः Gīt. 10; R. 6. 25. -2 Liquorice.

मधूलः [मधु लाति ला-क पृषो°] A kind of tree. **-ली** 1 The mango tree. -2 Liquorice. -3 A kind of citron. -4 Pollen. **-लम्** Honey. -*a.* Astringent, bitter, and sweet.

मधूलिका A kind of tree.

मध्य *a.* [मन्-यत् नस्य धः Tv.] 1 Middle, central, being in the middle or centre; एकं मुक्तागुणमिव भुवः स्थूलमध्येन्द्रनीलम् Me. 48; Ms. 2. 21. -2 Intervening, intermediate. -3 Middling, moderate, of a middling size or quality, mediocre; अन्त्यो मध्यो जघन्यश्च तं प्रवेक्ष्याम्यशेषतः Ms. 12. 30; प्रारभ्य विघ्नविहता विरमन्ति मध्याः Bh. 2. 27. -4 Neutral, impartial. -5 Just, right. -6 Mean (in astr.),